

Dávám šanci dětem ulice

Narodil jsem se ve slovenské Levici madarským rodičům. Až do třiatřiceti jsem byl výtvarným umělcem, po Evropě i ve Spojených státech jsem vystavoval obrazy s tematikou lidské bolesti a násilí. Pak jsem se rozhodl, že změním život a odjedu do Čech. Když jsem na jaře před patnácti lety dorazil do Prahy s dvěma igelitkami a holou zadnicí, neměl jsem nejmenší tušení, co budu dělat. První týdný jsem chodil po městě a všiml si dětí bez domova, které žijí na ulici. Byly na útěku z rozvrácených rodin a pastáků. Do metropole se stahovaly proto, že jim zaručovala anonymitu. Aby měly na jídlo, cigarety, drogy a bydlení, šlapaly chodník. Bylo to pro ně přijatelnější než spát v kanálech, suterénech domů, železničních vagoncích nebo v křoví v parku.

Vzpomínám si, jak jsem na jaře pětadvadesátého roku poprvé nakoupil za své peníze kondomy a vyrazil na pražské hlavní nádraží s představou, že budu dětem ulice mluvit do duše o nemocech, které jim hrozí – žloutenka, syfilis, AIDS. Ti mladí lidé o nich totiž nevěděli vůbec nic. Spousta z nich přede mnou utíkala. Zpočátku si o mně mysleli, že jsem úchylák, který loví kluky. Postupně změnil názor a začali mě brát. Rok jsem chodil na úřady a nabízel pomoc v tom, co dělám dnes. A víte, co jsem slyšel? *Aááá, ulitýl výtvarník, neví, co se sebou dělat. Ono ho to přestane za pár dní bavit.* Po roce nechtěli věřit, že se mýlili.

Kromě „hlaváku“ jsem postupně chodil i na další problematičtější místa. Ve spolupráci se Státním zdravotním ústavem jsem začal dětem ulice odbírat vzorky slin na testování HIV pozitivitu, měnit použité injekční stříkačky, vodit je na odběry krve pro vyšetření žloutenky. Mělo to svůj smysl, protože z tisíců odběrů byly desítky z nich pozitivní.

“
Na ulici jsem byl každý večer a noc. K tomu jsem pomáhal v nemocnici lidem nemocným AIDS. Za tři měsíce jsem zhubl o dvacet kilo.”

Lidé na pražském magistrátu, kteří měli tuhle problematiku na starost, mě neradi viděli, podezírali mě z toho, že si vymýšlím. Přestávali mi podávat ruce, možná že se mě štítily. Na ulici jsem byl s dětmi bez domova každý večer a noc. K tomu jsem ještě pomáhal v posledních dnech života lidem nemocným AIDS v nemocnici na pražské Bulovce. Za tři měsíce jsem zhubl o dvacet kilo. Spousta lidí si o mně myslela, že jsem HIV pozitivní.

Neměl jsem žádný stálý příjem ani svůj vlastní byt. Často jsem neměl na zaplacení nájmu ani na jídlo. Byly časy, kdy jsem chodil několik dní po ulici jako bezdomovec. Abych měl alespoň nějakou korunu, přivydělával jsem si jako komparsista ve filmech a televizních reklamách.

V osmdesátém roce se mi podařilo získat od úřadů malou místnost, jakési street centrum, se skromným zázemím v ulici Ve Smečkách u pražského Václaváku a založil jsem Projekt Šance. První roky jsme tam zažívali peklo od lidí, kteří v tom domě bydleli. Zazlívali nám, že do centra chodí týdně desítky mladých lidí. Většina z našich klientů trpí psychickou újmou, jsou mentálně retardovaní a zanedbaní. Průšvih je, že nejsou schopni rozumově přijímat a řešit každodenní problémy, ač navenek vypadají jako dospělí. Jsme pro ně těmi, kdo je vedou k dospělému světu.

Celkový počet klientů, o které se starám, se dá jen těžko spočítat. Nejsou s námi pořád, ale v různých vlnách se k nám vracejí podle toho, jak se jim nedaří. Jen do našeho střediska jich ročně přijde kolem dvou tisíc. Někteří se vykoupují, vyperou si prádlo, nají se a zmizí. Těch, kteří se opakovaně vracejí, je asi pětistovka. No a těch, kteří se chtějí změnit, léčit se anebo si najít práci, je kolem stovky.

Největší boj vedu s úředníky. Za největší podraz považuji vyhazov z Domu Šance a pracovní dílny v Praze 5 před třemi lety. Děti ulice si tam vydělávaly montáží kulčkových tužek na jídlo a levné ubytování. Plnili jsme tak národní program boje proti komerčnímu sexuálnímu zneužívání dětí. Podařilo se nám sehnat náhradní prostory v pražské Libni. Jsme tam dočasně, než soukromý majitel dům postupně opraví, a my se pak budeme muset zase stěhovat.

Máloco mě vyvede z míry, ovšem když se na úřadech setkávám s lidmi, kteří mi říkají, že nemá smysl s dětmi ulice pracovat, protože jsou nepolepšitelné a ztracené, že nejsou peníze na testovače AIDS, cítím se bezmocný. Smutno je mi, když mám před sebou mladého člověka, o němž vím, že mu kvůli těžké nemoci zbývá půl roku života. A také tehdy, když jsem na pohřbu jediným, kdo se přišel rozloučit s klukem nebo holkou, na které rodiče zapomněli. Pak si ale také říkám, že mělo smysl, že jsem se před lety na tuhle práci dal. ★

Příběh streetworkera Lászla Sümegha zaznamenal: Petr Melničuk

Máte příběh,

o který se chcete podělit s ostatními? Napište nám na vikend@economia.cz nebo na adresu Víkend HN, Dobrovského 25, Praha 7, 170 55.



Foto: Martin Svozilek